

Världen öppnar sig i Munkeböck

Genom Munkeböcksgymnasiets internationella förening hjälper elever och lärare föräldralösa barn och sargade kvinnor i Etiopien till ett bättre liv.

Under årliga resor till landet får elever chans att lära om globala frågor i praktiken.

Och möta människor de aldrig glömmet.

DET HAR GÅTT tre månader sedan Sanna, Rebecka, Erika och Maria kom tillbaka från Addis Abeba. Tjejerna, som alla går tredje året på programmet samhällsvetenskap och media, är aktiva i Munkeböcksgymnasiets internationella förening, MINF. Tillsammans med fem lärare och ytterligare två elever besökte de hösten 2004 Etiopien och de biståndsprojekt föreningen stödjer.

Fortfarande är de uppfyllda av upplevelsen, deras känsloladdade minnesbilder flödar fram i en ström som tycks outslutlig. Ändå har de redan skrivit flera artiklar om sin resa,

På barnhemmet Agoheld i Addis Abeba driver föreningen MINF ett fadderbarnsprojekt. Av de totalt 360 faddrarna är 25 elever och lärare på Munkebäcks-gymnasiet. Eleverna Rebecka Gustavsson (överst tv), Maria Roskvist och Linnéa Hansson fick chansen att resa med till Etiopien.

gjort en fotobok och en kalender och pratat, pratat, pratat med vänner och familj.

Ett av de starkaste – och bästa – minnena var besöken på barnhemmet Agoheld i ett av huvudstadens fattigaste kvarter. Området är en grön oas, med färgglada byggnader och blommor planterade i allt från gamla bildäck till plåtburkar. Där bor omkring 150 föräldralösa barn och ännu fler, 370, går i barnhemmets skola. Föreningen MINF driver här ett fadderbarnsprojekt som finansierar delar av barnens skolutbildning. Flera av Munkebäcks eleverna har

egna fadderbarn, som de fick chansen att träffa under resan.

– Jag blev så glad när jag kom till barnhemmet. Vi såg att barnen hade det bra. Det fanns en stor värme mellan barnen och från de vuxna, säger Sanna Hermansson.

Några av barnen är hivsmittade, och deras framtidsutsikter är betydligt sämre än de övrigas. Broomsmediciner finns inte att tillgå, istället får barnen extra mat, kläder och omsorg. Sjukdomen har drabbat landet hårt, var femte vuxen i femmiljonersstaden Addis Abeba beräknas idag vara

smittad. Många barn smittas också, ännu fler blir föräldralösa. Rebecka Gustavsson visar en bild på en liten flicka med allvarligt ansikte som tyckte om att sitta helt stilla i en vuxens knä och känna kroppsvärmen.

I huvudstaden finns också ett sjukhus för förlossnings-skadade kvinnor, Fistulasjukhuset, som MINF stödjer med sjukvårdsutrustning och pengar till lönepåslag för de etiopiska läkarna. På grund av bland annat undernäring, som gör bäckenet alltför trångt, genomlider många etiopiska kvinnor svåra förlossningar som inte sällan slutar med att barnet dör under värkarbetet. Följden blir också att kvinnans urinblåsa och tarmar skadas, och sedan läcker okontrollerat. Ute på landsbygden bor människor oftast långt från friskt vatten. En kvinna som läcker urin kan omöjligt hålla sig ren i den miljön, hon stinker och riskerar att förorena sin omgivning. Konsekvensen blir att männen och släktingarna stöter bort henne ur gemenskapen.

En operation är enda möjligheten för kvinnorna att bli friska och kunna återvända till sina familjer. Ingreppet på specialistsjukhuset är gratis, men verksamheten är samtidigt helt beroende av bistånd utifrån.

Under besöket fick eleverna möta sjuka och infekterade tonårsflickor, som satt på rad och väntade på hjälp. Nästan alla hade förlorat sina barn under förlossningen.

– En tjej vi mötte var yngre än min lillebror. Han är 15 år, berättar Rebecka.

Trots allt lidande och förnedring kvinnorna genomlevt fanns det hopp om ett nytt, värdigare liv. Genom ett ganska enkelt kirurgiskt ingrepp fick de hjälp att läka. Tjejerna såg att de insamlade pengarna från deras gymnasieskola på andra sidan jorden faktiskt betydde något.

– Man insåg att det vi gör verkligen gör skillnad, säger Sanna.

Föreningen MINF startades för 20 år sen på initiativ av en lärare på Munkebäcksgymnasiet, Karin Sandgren. Under en vistelse i Etiopien kom hon i kontakt med en grupp handikappade arbetare i en statlig industri. Hon kom hem med en vädjan om hjälp att färdigställa deras bostäder. Skolan

startade insamlingar, och engagerade lärare drog in sina elever i arbetet. De senaste femton åren har MINF stött två olika hjälpprojekt, barnhemmet Agoheld och Fistulasjukhuset i Addis Abeba.

MINF vänder sig till lärare och elever på Munkebäcksgymnasiet men även till deras anhöriga, släkt och vänner. De aktiva eleverna går på programmet samhällsvetenskap och media eller på medieprogrammet. En del elever har också läst u-landskunskap som individuellt val.

Föreningen är helt idéell och får inget ekonomiskt stöd till sin verksamhet från skolan. Alla aktiviteter, som till exempel att värva faddrar till barnen i Agoheld, arrangera Munkebäcksvaret, ordna caféer och loppmarknader, bygger på frivilligt, oavlönat engagemang. Samtidigt är arbetet på olika sätt förankrat i skolans verksamhet.

– Vi har ett moraliskt och även praktiskt stöd från skolledningen och arbetskamrater. I samband med Munkebäcksvaret deltar alla elever på skolan genom att springa eller vara med i kringarbetet. Någon klass står för kafeterian, några sköter sekretariatet, andra skapar skyltar med de sponsande företagens loggor, säger Karin Opperdoes, samhällskunskapslärare och en av de drivande krafterna i föreningen.

För läraren Karin Opperdoes är solidaritetsarbetet i föreningen MINF ett sätt att försöka göra världen »något lite bättre«. Och engagemanget ger henne mycket tillbaka.

För varje kilometer som avverkas betalar lokala sponsorer en summa pengar. Loppet är den enskilt viktigaste inkomstkällan för MINF, senast drog det in drygt 50 000 kronor. Föreningen har också fått stå för kaffe och fika-försäljning när konferenser och seminarier hållits i skolans lokaler.

Etiopien är ett av världens fattigaste länder. Återkommande krig och konflikter med grannländerna har ytterligare försämrat den sociala och ekonomiska situationen. Många familjer bor i enkla hyddor av lera och saknar både el och rinnande vatten. I Addis Abeba tvingas många barn att tigga på gatan för att bidra till familjens inkomst.

Men Sanna, Rebecka, Maria och Erikas upplevde inte bara misär och hopplöshet. Landet har en spännande, flertusenårig historia och en färgsprakande kultur. Människorna har mycket att dela med sig av, inte minst livsglädje.

– I media speglas bara svält och elände. Men det finns en massa häftig dans och musik. Etiopierna kan lära oss medmänsklighet och värme. I Sverige tar vi vår familj för given. Etiopierna visar hur mycket de uppskattar varandra – där är familjen allt, säger Sanna.

Erika Hansson håller med.

– De är rika på det vi är fattiga på. Här har vi fått för oss att lyckan är materiell.

Mötena med människor gjorde det djupaste avtrycket hos tjejerna. Maria Roskvist berättar om tjugoårige Kidus, en kille som jobbade som skoputsare på gatan. Hans mål var att tjäna ihop tillräckligt med pengar för att studera politik på universitet. En gång i framtiden ville han bli Etiopiens ledare, sa han, få landet på fötter och skapa rättvisa där och i världen. Inte förrän bidragsberoendet från väst minskas kan Etiopien ska utvecklas på sina egna villkor, det var hans övertygelse.

– Vi har fortsatt att mejla till varandra, berättar Maria.

De sex Munkebackseleverna besökte också en gymnasieskola, med extremt dålig studiemiljö, enligt deras mening. Varje klass hade mellan 60 och 100 elever. All undervisning skedde på engelska, vissa lektioner hölls via en TV-skärm i

Många kvinnor i Etiopien genomgår svåra förlossningar, som kan resultera i att de både förlorar sina barn och trasas sönder inuti. Denna unga mamma har fått kirurgisk hjälp på Fistulasjukhuset och därmed också en möjlighet att återvända till livet.

klassrummet. Då gällde det att vara extremt koncentrerad för att hänga med i det snabba tempot, någon möjlighet att ställa frågor eller få förtydliganden fanns inte. Redan i år sex sker en första utgallring av elever som inte lever upp till utbildningens krav.

På gymnasieskolan träffade de en grupp ungdomar mellan 16 och 20 år. Syftet med utbytet var att knyta vardagsnära kontakter med jämnåriga och lära sig om varandras liv och tankar om framtiden.

– Nästan alla ville bli läkare, det var väldigt hedersfyllt, förstod vi. På fritiden spelade många fotboll och skrev brev till sina brevvänner. Det var lite märkligt – alla hade brevvänner. Mångas främsta fritidsintresse var att diskutera hiv och aids, säger Rebecka.

Det ungdomarna kände till om Sverige var främst namn på sportstjärnor och artister. De visste till och med vem göteborgsmusikern Daniel Lemma var, troligtvis för att han har rötter i Etiopien. Några mer djupgående diskussioner blev det dock inte eftersom de bara hann umgås några få timmar.

– Det hade behövts mer tid att träffas för att bygga upp en relation, säger Sanna.

Munkebäckseleverna får inte tillgodoräkna sig tiden i Etiopien som undervisning. Däremot dokumenterade de sina upplevelser i text eller foto under vistelsen, och kan använda materialet i sina projektarbeten om 100 poäng.

Genom åren har eleverna producerat många artiklar, fotokalendrar och fotoböcker. Några av texterna har också publicerats i tidningar som Amelia och GP. Efter hemkomsten bjuds hela skolan in till föreläsning i aulan, där resenärerna berättar om sina upplevelser och visar bilder och film om utvecklingen i hjälpprojektet. Att ge återkoppling är ett sätt att odla engagemanget i övriga skolan. Detta är jätteviktigt för att verksamheten ska fortleva, säger Karin Opperdoes.

Vilka elever som får chans att delta i föreningens Etiopienresor avgörs genom intervjuer med intresserade medlemmar. Eftersom resorna finansieras genom olika fonder och stipendier, avgör summan därifrån hur många som kan skickas.

– Senast hade vi sex elever som var mycket engagerade och väldigt gärna ville åka. Vi är jättegglade att alla fick resa, det är fler än någonsin tidigare, säger Karin Opperdoes.

Lärarna, i sin tur, valdes utifrån vilken kompetens de har i elevernas karaktärsämnen. På höstens resa fanns samhällskunskapsläraren Karin Opperdoes med, samt fyra medicinska lärare med inriktning på text, foto samt expo- och video och en lärare i grafisk kommunikation.

Karin Opperdoes har själv varit med i Etiopien fyra gånger. För henne ger engagemanget i MINF mycket, både personligt och som lärare.

– Det är mitt sätt att försöka bidra till att göra den här världen något lite bättre. Att se utvecklingen i våra projekt ger mig väldigt mycket.

– Jag tror också att eleverna som kommer ner och ser med egna ögon vad deras insatser betyder upplever att deras engagemang gör skillnad.

Både lärare och elever berättar att det är roligt att arbe-

ta i MINF. Man jobbar och upplever saker tillsammans, vilket ger en speciell gemenskap, säger Christine Rydén, som undervisar i expo och video.

Resorna ger eleverna »förstahandsinsikter« om globala problem som u-ländernas skuld kris och hur den påverkar människorna som lever i dessa länder. Under den senaste resan besökte man Svenska Ambassaden för att få en aktuell bild av de sociala, politiska och ekonomiska förhållandena i landet. Gruppen fick information om vart Sveriges bistånd går, och rapporter om hiv- och aidsituationen. Man träffade dessutom representanter för svenska Rädda Barnen som också har ett utvecklingssamarbete med barnhemmet Agoheld, och diskuterade utvecklingen i projekten.

Som lärare ser Karin Opperdoes att eleverna växer otroligt mycket av upplevelsen.

– Många elever säger också att de blivit rikare som människor.

Inför resan förbereds eleverna genom att läsa om Etiopien, de får praktisk information om boendet, maten och sanitära förhållanden. Man pratar också om kulturskillnader och försöker förbereda ungdomarna på de starka känslor som mötet med lidandet och fattigdomen kan väcka.

Men reaktionerna på plats blir ofta ändå väldigt kraftiga, berättar Karin.

– Att se den enorma misären, se människor som lider och ibland till och med dör på gatan, är inget man kan bearbeta i förväg. Man känner en så stor vanmakt, säger hon.

Då är det bra att man är en grupp som känner varandra, eftersom behovet att få prata är stort.

– Vi lärare kan förklara för eleverna att det trots allt sker förändringar, att det görs insatser för att förbättra människors situation. Helst skulle de vilja gå runt och dela ut sin reskassa första dagen – men det är ingen hjälp i det långa perspektivet. Det löser inte de grundläggande problemen och behoven i landet, säger Christine Rydén.

Karin Opperdoes är medveten om att Västlänternas bistånd kan kritiseras, och att hjälpen inte alltid har de långsiktiga positiva effekter man hoppats. Men samtidigt finns ett skriande behov av direkt och snabb hjälp som inte går att blunda för, menar hon.

– Man skulle kunna dra sig ur och låta landet klara sig självt. Men vi ser att det är människor som drabbas. Idag är de våra vänner.

Omkring 370 etiopiska barn får skolundervisningen genom barnhemmet Agoheld i Addis Abeba.

Hur visar man internationell solidaritet i praktiken? Det har tjejerna på Munkebacksgymnasiet lärt sig genom föreningen MINF. Överst: Maria Roskvist och Sanna Hermansson. Nedre raden: Erika Hansson och Rebecka Gustavsson.

Föreningen försöker anpassa sin hjälpsatser så att de ska ge resultat också på längre sikt. Just nu bygger MINF en ny skola utanför Addis Abeba i samarbete med Agoheld. Här får barn till fattiga föräldrar utbildning från förskola till år 4, vilket i Etiopien räknas som grundläggande skol-utbildning, och serveras även mat varje dag.

Tillsammans med Agoheld jobbar MINF idag alltmer förebyggande, med målet att föräldralösa barn ska kunna bli kvar i en hemmiljö. Man arbetar för att familjer ska återför- enas, spårar släktingar och stödjer dessa ekonomiskt så att de kan ta hand om barnet.

Tidigare har de deltagande gymnasieleverna främst kommit i kontakt med barn som omfattas av föreningens biståndsprojekt. Nu vill man också få till stånd möten där svenska gymnasieungdomar möter etiopiska ungdomar. Idén bygger på att de delar med sig av sina tankar och livs- erfarenheter, och på så vis kan upptäcka vad som förenar ungdomar i Sverige och Etiopien, berättar Christine Rydén. Träffen med gymnasieleverna i Addis Abeba var första ste- get, framöver hoppas man etablera en varaktig kontakt med någon skola.

– Vi vill komma ifrån att vi reser dit och tittar på elände och misär.

Sanna, Erika, Rebecka och Maria vill rekommendera alla att ta chansen att engagera sig aktivt i globalt arbete – och inte minst att resa till ett utvecklingsland.

Upplevelsen kommer de alltid att bära med sig, berättar Sanna.

– Det känns som att jag har blivit klokare.

Allihop vill fortsätta arbeta med utveckling i tredje värld- en även efter gymnasiet. Erika, Maria och Sanna planerar att jobba som volontärer i Sydamerika. Rebecka har tänkt plugga vidare till förskollärare i Borås. På den högskolan kan man få göra sin praktik i bland annat Kenya, och det lock- ar henne. ●

Munkebacksgymnasiet har 670 elever fördelade på följande utbildningar: medieprogrammet, audio visuell IT, samhälls- vetenskap och media samt priv bild/media.